

ARCHEOLOGIE A VEŘEJNÁ SPRÁVA NA PŘÍKLADU KRAJSKÉHO ÚŘADU LIBERECKÉHO KRAJE

MARTIN NECHVÍLE

1. ÚVOD

Podmínkou pro dobré a efektivní fungování archeologie jako vědní disciplíny je úzká spolupráce s veřejnou správou, která je ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění (dále jen „památkový zákon“) pověřena výkonem řady pravomocí, které mají přímý vliv na provádění záchranných archeologických výzkumů a na podmínky, za nichž mohou být realizovány. Velmi důležitou pozici zastávají orgány veřejné správy i při ochraně a prezentaci archeologického dědictví (Nechvíle 2014 v tisku). Orgány veřejné moci na poli archeologie působí ve třech stupních (obecní úřad obce s rozšířenou působností – krajský úřad – ministerstvo kultury), přičemž nejvíce pravomocí a současně i povinností je svěřeno krajským úřadům. Z toho důvodu je tento příspěvek zaměřen konkrétně na Krajský úřad Libereckého kraje – odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu (dále jen „krajský úřad“) a na praktické zkušenosti s výkonem státní správy a samosprávy na poli archeologie.

2. PŘENESENÁ PŮSOBNOST

Přenesená působnost územní samosprávy znamená, že obsah výkonu státní správy je v určitém rozsahu státem přenesen (delegován) na územní samosprávu. Je to tedy penzum povinností a pravomocí, které vykonává v tomto případě krajský úřad za stát. Tyto pravomoci jsou definovány v případě archeologie příslušnými ustanoveními památkového zákona /zejména: § 3 odst. 1; § 8 odst. 2; § 22 odst. 1; § 22 odst. 4; § 23a; § 23b; § 28; § 28a; § 35 odst. 2 písm. f, g); § 39 odst. 2 písm. f, g)/.

2. 1. Metodická činnost

Na krajském úřadě je vykonávána metodická činnost ve třech rovinách. V první řadě je poskytována odborná pomoc široké veřejnosti, městům a obcím, zejména při řešení investičních akcí, které vyžadují provedení záchranného archeologického výzkumu. Zde působíme jako mediátor diskuse mezi organizacemi oprávněnými k provádění záchranných archeologických výzkumů a investory stavebních akcí. Tato činnost, která v poslední době velmi narůstá, je klíčová z důvodu hledání dohody o rozsahu a náležitostech záchranného archeologického výzkumu. Zpravidla se díky tomuto postupu podaří nalézt schůdné řešení pro obě strany. V případě nedohody však musí krajský úřad postupovat podle zákona a rozhodnout ve správním řízení o právech a povinnostech zúčastněných stran.

Další oblast metodické činnosti krajského úřadu spočívá v pořádání pravidelných porad pro úředníky obcí s rozšířenou působností na úseku státní památkové péče. V Libereckém kraji

se nachází celkem deset obcí s rozšířenou působností. Metodická pomoc spočívá i v pravidelných telefonických či písemných konzultacích při řešení problematiky péče o kulturní dědictví a jeho ochrany.

V neposlední řadě se pracovníci odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu účastní i porad pracovníků stavebních úřadů na úseku stavebního řádu a územního plánování. Zde informují o novinkách v oblasti památkové péče, péče o archeologické dědictví a v pravidelných cyklech prezentují i klíčovou problematiku archeologie ve vztahu k územnímu plánování.

2. 2. Prohlašování archeologických nálezů za kulturní památku

Jedná se o klíčovou agendu, jelikož prohlášení archeologických nálezů (nalezišť, lokalit) za kulturní památku je zatím v ČR jediným možným legislativním nástrojem na jejich účinnou ochranu. Ačkoli tuto agendu má ve své kompetenci Ministerstvo kultury ČR, věnuje jí krajský úřad zvýšenou pozornost a prostřednictvím svých odborných muzejních organizací pracuje na aktivním vytipování vhodných lokalit. K předloženým návrhům se pak krajský úřad vyjadřuje v rámci správního řízení, které Ministerstvo kultury ČR vede.

V současné době (stav k 22. 1. 2014) obsahuje ÚSKP pro území Libereckého kraje celkem 2242 nemovitých věcí, které jsou prohlášeny za kulturní památky, z čehož u 24 lokalit jsou předmětem ochrany i „archeologické stopy“, tedy pouhé cca 1 %. Pokud z této skupiny odfiltrujeme zříceniny hradů či tvrzí, kde je dochována torzální architektura, a ponecháme pouze zcela archeologizované objekty, výčet se zúží na 17 lokalit. V minulosti probíhal zápis na seznam kulturních památek pro okres Liberec jednorázovým aktem Školské komise Okresního národního výboru v Liberci ze dne 26. 11. 1964. Pro okres Semily také jednorázovým aktem Okresního národního výboru Semily z 27. 11. 1963. Není jasné, podle jakých kritérií byly lokality vybírány, ale zdá se, že to probíhalo dosti nevyváženě a nahodile. Část lokalit byla pravděpodobně vybírána na základě publikovaných nálezů v knize Jana Filipa *Dějinné počátky Českého ráje* z roku 1947. Jak vyplývá z analýzy chráněných archeologických lokalit, nebyla od roku 1964 do roku 2007 za kulturní památku zapsána či prohlášena ani jedna lokalita. Na tuto 43 let trvající

Obr. 1. Příšovice, poloha Na Cecilce (okr. Liberec). Letecký pohled na lokalitu. Foto P. Brestovanský, 2006

Obr. 2. Příšovice, poloha Na Cecilce (okr. Liberec). Detail odkrytého žárového hrobu č. 43 z pozdní doby bronzové. Foto P. Brestovanský, 2006

Obr. 3. Vratislavice n. N. (okr. Liberec). Vrch zvaný Šance mezi Prosečí n. N. a Vratislavicemi n. N., na jehož zalesněném vrcholu se nachází relikt polního opevnění typu reduta. Foto autor, 2008

absenci nových kulturních památek archeologického charakteru navázalo až rozhodnutí o prohlášení pohřebiště z doby bronzové v Příšovicích (okr. Liberec) v poloze „Na Cecilce“ ze dne 13. 3. 2007 (Obr. 1, 2). Následně byla s účinností ode dne 19. 6. 2010 prohlášena i zaniklá sklárna v Bedřichově (okr. Jablonec nad Nisou) a dne 13. 9. 2011 i soubor novověkých polních dělostřeleckých opevnění mezi Libercem a Jabloncem nad Nisou (Obr. 3). Mnoho jsme však dlužni i při prezentaci archeologických lokalit veřejnosti. Až na několik výjimek postrádáme v terénu i elementární informační tabule seznamující návštěvníky s významem dané chráněné lokality (podrobně Nechvíle 2014 v tisku).

2. 3. Vyplácení nálezného

Tato agenda není na krajském úřadě příliš frekventovaná, jelikož bylo v Libereckém kraji o nálezném požádáno za 13 let existence kraje pouze dvakrát. V obou případech krajský úřad v souladu se zákonem nálezného vyplatil. Zde je třeba zdůraznit, že ne vždy vzniká právo na nálezného. Podmínky jsou stanoveny v § 23 památkového zákona. Nález nesmí být učiněn při provádění řádného archeologického výzkumu, nález musí být řádně oznámen a měl by být i odborně vyvednut a zdokumentován. Nálezného nelze vyplatit za nález získaný nelegálními činnostmi, například při užití detektoru kovů.

Obr. 4. Lešnice u Dubé (okr. Česká Lípa). Terinovitá amfora z pozdní doby bronzové, nález z roku 2009. Foto VMaG Česká Lípa 2009

V prvním případě, kdy bylo nálezné vyplaceno, se jednalo o nález terinovitě amfory z pozdní doby bronzové (R HB₃ lužická kultura / časná fáze kultury billendorfské) z lokality Lešnice u Dubé (okr. Česká Lípa) v CHKO Kokořínsko (Obr. 4). Nález byl učiněn v roce 2009. Ze zákona má krajský úřad povinnost vyžádat si u archeologických nálezů odborný

posudek, který buď stanoví hodnotu vzácného kovu, či u předmětů, které nejsou z drahých kovů či jiných cenných materiálů, stanoví kulturně historickou hodnotu. U předmětů z drahých kovů má povinnost krajský úřad vyplatit nálezci nálezné ve výši ceny kovu a u ostatních předmětů až do výše deseti procent kulturně historické hodnoty. V tomto případě byla kulturně historická hodnota pravěké nádoby posudkem Archeologického ústavu AV ČR v Praze, v. v. i. stanovena na 7500 Kč. Z toho vyplývalo, že nálezce měl nárok na 750 Kč, což se krajskému úřadu zdálo za tento cenný nález nepřiměřeně nízké nálezné. Nad rámec zákona tedy bylo rozhodnuto o nálezném ve výši 3000 Kč, což mělo být zejména vyjádřením ocenění za odevzdání vzácného nálezu. Nález je uložen ve sbírkách Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě.

Druhý případ z roku 2013 se týkal nálezů 2016 mincí různých nominálních hodnot a dalších 11 kovových předmětů (Obr. 5), který byl uložen do země těsně před začátkem 2. světové války v Roztokách u Jilemnice (okr. Semily). Mincovní nález je zajímavý nejen dobou svého uložení, ale i tím, že byl uložen jednak uvnitř dělostřelecké nábojnice granátu (vzor 1937, ráže 7,5 cm, délka 28 cm), jednak v plechové dóze (průměr 11 cm, délka 25 cm). Je velmi pravděpodobné, že se nález dochoval celý, což zvyšuje jeho kulturně historickou hodnotu. Nález obsahoval kromě odznaků, svátostek, křížků a spon typické oběhové mince období první Československé republiky a příměs 49 kusů zahraničních ražeb, z nichž početně je nejvýznamnější soubor srbských mincí z let 1884–1915. Charakter nálezového materiálu, v němž chybí vzácné exempláře mincí,

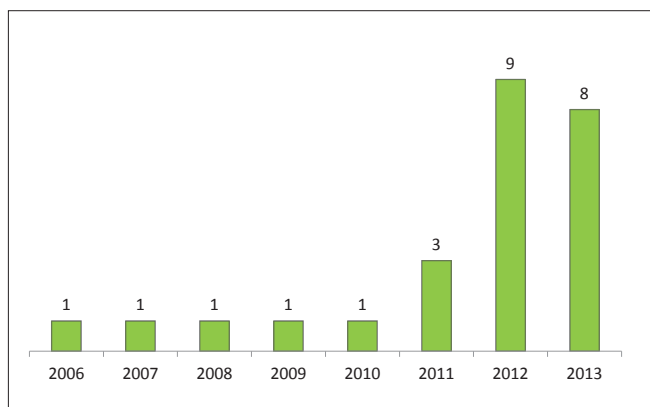
Obr. 5. Roztoky u Jilemnice (okr. Semily). Nález 2016 mincí různých nominálních hodnot a 11 dalších kovových předmětů, který byl uložen do země těsně před začátkem 2. světové války, nález 2013. Foto J. Prostředník, 2013

napovídá, že se nejedná o numismatickou sbírku, ale o nahodilý sběr mincí obíhajících tehdy na území českého státu. Odborný posudek Národního muzea v Praze vyčíslil kulturně historickou hodnotu na 35 860 Kč, z níž posléze nálezce obdržel nálezně ve výši deseti procent. Nález je uložen ve sbírkách Muzea Českého ráje v Turnově.

2. 4. Ukládání pokut

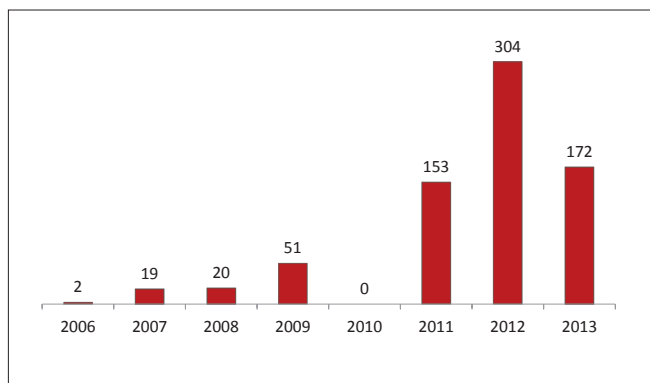
Důležitou agendou je i represivní postih při porušování zákona na úseku archeologie. Zatím všechny pokuty byly uloženy za nesplnění oznamovací povinnosti dle § 35 odst. 2 písm. f), případně § 39 odst. 2 písm. f) památkového zákona. Tato agenda doznala výrazného nárůstu od roku 2011 (Obr. 6), což není dáno zvýšenou stavební činností, ale důslednějším postupem oprávněných organizací při oznamování podezření na nedodržení oznamovací povinnosti. Ze zákona je výtěžek z uložených pokut příjmem kraje (Obr. 7). Pozitivní zprávou jistě je, že se daří finanční prostředky z uložených pokut udržet v resortu a použít je v rámci dotačního fondu na financování záchranných archeologických výzkumů, případně na opravu kulturních památek.

Obr. 6. Počet pokut uložených Krajským úřadem Libereckého kraje na úseku archeologie v letech 2006–2013

Rok	Počet uložených pokut
2006	1
2007	1
2008	1
2009	1
2010	1
2011	3
2012	9
2013	8

Obr. 7. Výše pokut uložených Krajským úřadem Libereckého kraje na úseku archeologie v letech 2006–2013

Rok	Výše pokut v tis. Kč
2006	2
2007	19
2008	20
2009	51
2010	0
2011	153
2012	304
2013	172

2. 5. Plány území s archeologickými nálezy

Ustanovení § 23b památkového zákona prováděného vyhláškou č. 187/2007 Sb., kterou se stanoví obsah a náležitosti plánu území s archeologickými nálezy, se praxí ukázalo být slepou uličkou. Ačkoli je vyhláška účinná od 23. 7. 2007, zatím žádný kraj nevydal nařízení o vymezení území s archeologickými nálezy pro území kraje či jeho části. Důvod je jednoduchý a vychází zejména z nedostatečného poznání stavu pramenné základny a nastavení legislativy. V současné době jsou k dispozici data použitelná pro vymezení území s archeologickými nálezy ze zdrojů Státního archeologického seznamu ČR, který spravuje Národní památkový ústav, a z Archeologické databáze Čech, kterou spravuje Archeologický ústav AV ČR v Praze, v. v. i. Výše uvedená legislativa počítá s tím, že oznamovací povinnost dle § 22 odst. 2 památkového zákona by se vztahovala pouze na území vyznačená ve výše zmíněných plánech území s archeologickými nálezy a na ostatní území by se tato povinnost nevztahovala. Vzhledem k praktickým zkušenostem s výskytem archeologických nálezů na téměř celém území ČR včetně horských oblastí by bylo vymezení těchto území velmi pracné a hlavně v úplnosti téměř nemožné. Poznání archeologického potenciálu území totiž postupuje poměrně rychle a plány ochrany by se tak musely měnit velmi často. Jako schůdnější varianta, se kterou však současná platná legislativa nepočítá, je tzv. negativní vymezení, tedy určení území, kde se archeologické nálezy s jistotou nenacházejí, a ostatní území by bylo automaticky považováno za území s archeologickými nálezy zatížené oznamovací povinností dle § 22 odst. 2 památkového zákona. Za zmíněná území bez výskytu archeologických nálezů jsou považována např. území vytěžená povrchovými doly či jiným způsobem zbavená čtvrtohorních sedimentů. Tento postup tzv. negativního vymezení se jeví z praxe jako realizovatelný a použitelný.

2. 6. Rozhodování v případě nedohody

Krajský úřad má z ustanovení § 22 odst. 1 věta druhá památkového zákona zmocnění k rozhodování v případě nedohody oprávněné organizace a vlastníka (správce, uživatele) nemovitosti, na které má být archeologický výzkum proveden. Tato pravomoc se vztahuje na rozhodování o povinnosti strpět archeologický výzkum a na podmínky, za nichž má být proveden. Podmínkami je míněn například časový rámec výzkumu, metodika apod. Krajský úřad však není dle výkladu Ministerstva kultury ČR zmocněn rozhodovat o výši finančních nákladů na archeologický výzkum, což zpravidla bývá hlavním jablkem sváru mezi stavebníkem a oprávněnou organizací. O stanovení výše nákladů je oprávněn rozhodnout pouze soud. Toto lze považovat za zásadní problém a slabinu současné legislativy. Vzhledem k rozhodovacím lhůtám soudů v ČR a nebezpečí z prodlení při realizaci staveb je rozhodnutí soudu v praxi téměř nerealizovatelné a hlavně neefektivní. Další svízelnou skutečností, která komplikuje záchranu archeologického dědictví, je fakt, že krajský úřad nemůže ve svém rozhodnutí uložit oprávněné organizaci provedení záchranného archeologického výzkumu. Krajský úřad smí pouze konstatovat, že příslušná oprávněná organizace je oprávněna výzkum provést, ale donutit ji nelze. V praxi to tedy může dopadnout tak, že stavebník řádně splní oznamovací povinnost, nedohodne se s oprávněnou organizací na výši nákladů za výzkum, krajský úřad rozhodne, že stavebník je povinen strpět výzkum, ale oprávněná organizace výzkum neprovede, jelikož nechce riskovat neproplacení nákladů výzkumu a případný soudní spor. Jinými slovy stavebník splnil všechny zákonné povinnosti a může za této situace stavět a lokalitu takřikajíc vybagrovat. Tato konstrukce není pouze teoretická, ale v praxi se již v Libereckém kraji stala.

2. 7. Legislativní slabiny

Většina legislativních slabín byla již výše zmíněna. Na tomto místě je třeba zdůraznit zejména nedostatek skutkových podstat přestupků a jiných správních deliktů v § 35 a § 39 památkového zákona. Na poli archeologie lze finančně sankcionovat pouze nesplnění několika oznamovacích

povinností, provádění archeologických výzkumů neoprávněnou osobou či přes vyslovený zákaz. Výše sankcí je dostačující, avšak spektrum možných deliktů stavebníků při ničení archeologických památek je výrazně širší než to, na které zákon pamatuje. Například je nepostižitelný takový postup, kdy stavebník sice v souladu s § 22 odst. 2 památkového zákona splní oznamovací povinnost, ale následně provede bez asistence archeologa výkop pro stavbu. Zeminu odveze, a zanikne tedy důkaz o zničení archeologických nálezů a nelze ani stanovit výši škody. Skutkovou podstatu poškozování archeologických nálezů stavebníkem současný zákon nezná a aplikovat poškozování cizí věci v trestně právní rovině lze jen obtížně, pokud nejsme schopni přezkoumatelným způsobem vyčíslit způsobenou škodu. A obdobných deliktů skutků bychom mohli zmínit řadu.

Další výraznou slabinou současné legislativy je nemožnost efektivně rozhodnout ve věci nedohody mezi oprávněnou organizací a vlastníkem (správcem, uživatelem) nemovitosti, na které má být archeologický výzkum proveden. Tato problematika byla již naznačena výše.

V neposlední řadě je i podstatnou slabinou současné právní úpravy nedostatečná ochrana intaktního archeologického dědictví. Jediný možný způsob právní ochrany archeologického nálezu (věci) je prohlásit ho za kulturní památku, jak upravuje § 2 a 3 památkového zákona. Ačkoli jsme ratifikovali Úmluvu o ochraně archeologického dědictví Evropy (č. 99/2000 Sbírky mezinárodních smluv; Varhaník 2000, 706–708) a v České republice vešla v účinnost dne 23. 9. 2000, nepodařilo se dosud zcela uspokojivě implementovat do našeho právního řádu ustanovení týkající se větší ochrany archeologického dědictví „in situ“, případně jeho zkoumání s důrazem na šetrnější, nedestruktivní metody (srov. Jančo 2008a, 57–61; 2008b, 26–32). Na tuto skutečnost dílčím způsobem reagovala jedna z novel zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, konkrétně v § 176, který upravuje postup při objevení kulturně cenných předmětů (např. Pourová 2008, 41–59). V takovém případě může dojít ke změně stavebního povolení a Ministerstvo kultury ČR může v odůvodněných případech nalezenou věc prohlásit za kulturní památku, a tak ji „zachránit“. Celou situaci však komplikuje poslední odstavec umožňující stavebníkovi žádat náhradu škody, což odsuzuje tento postup záchrany archeologických památek do sféry zcela výjimečné či pouze teoretické možnosti. Z pohledu praxe je však třeba ochranu archeologického dědictví zohledňovat již při pořizování územně plánovací dokumentace (Kalferstová 2006b, 154–159). Je dnes již standardní praxí, že součástí územně analytických podkladů, které mají pořizovatelé územních plánů k dispozici od Národního památkového ústavu, jsou i výstupy ze Státního archeologického seznamu ČR (nejnověji Militká–opelářová 2013, 173–176). Tyto podklady a limity pro území z nich vyplývající však nejsou pro pořizovatele územních plánů závazné. I když dotčený orgán státní památkové péče ve svém stanovisku požaduje tyto omezující limity dodržet (například neumožnění výstavby na území s archeologickými nálezy kategorie I, tedy v místech, kde se archeologické nálezy prokazatelně vyskytují), není možné toto prosadit, jelikož Státním archeologickým seznamem ČR vymezená území s archeologickými nálezy nepožívají žádnou právní ochranu. Jak již bylo výše uvedeno, jedinou možnou ochranou, která musí být při pořizování územně plánovací dokumentace zohledněna, je prohlášení dané lokality za kulturní památku. V tuto chvíli se tedy obloukem vracíme k původnímu problému, a sice že množství památkově chráněných archeologických lokalit zdaleka neodpovídá jejich skutečnému výskytu v terénu. Dle mého názoru v současné době v České republice neexistuje komplexní péče o archeologické dědictví, jelikož výše naznačený stav je nesystémový, nedostatečný a nevyvážený (k diskusi nad stavem archeologické památkové péče např. Willems 2001, 564–575; Dragoun 2001, 576–577; Ernée 2001, 577–581; Jiráň 2001, 581–583; Sommer 2001, 584–587; Varhaník 2001, 588–591; Dragoun–Havrdá–Lochmann–Omelka–Tryml 2006, 117–122; Kalferstová 2006a, 131–133; Zezula 2006, 127–130). Nemá však valného smyslu ustrnout při kritice současného stavu. Jedinou možností jak účinně chránit archeologické dědictví, je včas vytipovat nejcennější lokality v území a prosadit na Ministerstvu kultury ČR jejich

prohlášení za kulturní památky dle § 2 a 3 památkového zákona. Ovšem to je pouze první, avšak nezbytný krok k jejich záchraně.

3. SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST

Základní obecné povinnosti krajů v samostatné působnosti jsou dány § 28a památkového zákona, přičemž kraje však vykonávají i řadu dalších činností v oblasti podpory obnovy kulturního dědictví, jeho prezentace, propagace a dalšího rozvoje.

3. 1. Práce s veřejností a prezentace archeologického dědictví

V oblasti práce s veřejností zaujímá krajský úřad spíše vedlejší roli, jelikož prim by zde měly hrát zejména odborné sbírkotvorné organizace, organizace oprávněné k provádění archeologických výzkumů, případně neziskový sektor. I přesto krajský úřad realizuje ve vztahu k veřejnosti a propagaci archeologického dědictví řadu aktivit. Každoročně probíhá jednodenní seminář z cyklu „Život s památkami“, kde má i propagace archeologického dědictví své místo (Obr. 8). Každý rok je zaměřen na jinou cílovou skupinu, například starosty, tajemníky, seniory, studenty stavebních škol ad. Další aktivitou jsou příležitostné přednášky pro žáky základních škol. Tematicky jsou zaměřeny na dějiny regionu, pravěk a archeologické výzkumy. Tyto přednášky

*Obr. 8. Seminář Život s památkami v roce 2011.
Foto J. Langer, 2011*

Obr. 9. Pohled na stánek Libereckého kraje na veletrhu Památky v Praze – Holešovicích v roce 2012. Na stánku bylo prezentováno nově otevřené Archeologické muzeum Šatlava v České Lípě. Foto A. Masáková, 2012

Obr. 10. Pohled do expozice Archeologického muzea Šatlava v České Lípě. Foto VMaG Česká Lípa 2011

Obr. 11. Rozstání pod Ještědem, Jeřmanská skála (okr. Liberec). Průběh záchranného archeologického výzkumu dokumentujícího lokalitu poškozenou trampy. Výzkum financoval Liberecký kraj. Foto autor, 2013

tak mohou vhodně doplnit učební látku probíranou v hodinách dějepisu. Archeologické dědictví je prezentováno i na celostátní úrovni, například na veletrhu Památky v Praze – Holešovicích v roce 2012 (Obr. 9). Zde bylo představeno nové Archeologické muzeum Šatlava v České Lípě. Tento historický objekt byl zrekonstruován v letech 2009–2011 s přispěním Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. Nová expozice je zaměřena na archeologii města Česká Lípa a zejména na speleoarcheologii (Obr. 10).

3. 2. Finanční podpora archeologie

Vedle již výše zmíněného výtěžku z ukládání pokut kraj každoročně poskytuje cca 400–500 tis. Kč na podporu provádění záchranných archeologických výzkumů, které byly vyvolány neinvestiční činností (např. výstavba rodinných domků). Dále lze prostředky využít na výzkumy ohrožených lokalit (např. skalní převisy poškozované trampy) či na restaurování archeologických nálezů získaných při výzkumech. V letech 2011–2013 bylo podpořeno celkem deset výzkumných a konzervačních projektů v celkové výši 1 146 500 Kč (Obr. 11). Vzhledem k neustále slábnoucí podpoře státu v této oblasti se kraj stává v podstatě jediným subjektem, který archeologické výzkumy stabilně finančně podporuje.

3. 3. Oprávněné organizace zřizované krajem

Jednou z klíčových rolí kraje je i plnění zřizovatelských funkcí vůči svým příspěvkovým organizacím. Liberecký kraj jich zřizuje devadesát, z čehož tři jsou oprávněnými organizacemi k provádění záchranných archeologických výzkumů – Severočeské muzeum v Liberci, Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě a Muzeum Českého ráje v Turnově. Tato muzea pokrývají svou působností celý kraj a zajišťují tak v plné míře provádění archeologických výzkumů i vědeckou činnost s nimi související.

4. ZÁVĚR

Veřejná správa na všech stupních plní nezastupitelnou roli při fungování archeologické památkové péče. Klíčovou roli ve veřejné správě v současné době hrají krajské úřady, které plní řadu funkcí, a to jak jako orgány státní správy v přenesené působnosti, tak i jako vyšší územní samosprávné celky v působnosti samostatné. V oblasti archeologie je krajským úřadům svěřena řada povinností a pravomocí, což je staví do důležité role při organizaci a dohledu nad dodržováním památkového zákona nejen na poli archeologie. Pozornost byla primárně zaměřena na konkrétní agendu Krajského úřadu Libereckého kraje – odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu. Při analýze činností a při hodnocení výsledků za poslední léta jsou však patrné i nedostatky, kterými současný systém archeologické památkové péče trpí. Vzhledem k tomu, že je v přípravě nový zákon o památkovém fondu, který upravuje i oblast archeologie, je třeba, aby se nejen archeologická obec, ale i veřejná správa na tomto procesu vedeném Ministerstvem kultury ČR aktivně podílela. Doufáme, že se nebude opakovat situace z roku 2011, kdy byla připravena poměrně kvalitní novela památkového zákona v segmentu archeologie, která však narazila na nejednotný postoj archeologické obce, kdy jednotlivé subjekty hájily své parciální zájmy bez komplexního pohledu na oblast péče o archeologické kulturní dědictví.

LITERATURA

- Dragoun, Z. 2001:* Od slov... ke slovům. Archeologické rozhledy LIII, č. 3, 576–577.
- Dragoun, Z. – Havrda, J. – Lochmann, Z. – Omelka, M. – Tryml, M. 2006:* K otázkám archeologické památkové péče v Praze. Zprávy památkové péče 66/2006, č. 2, 117–122.
- Erné, M. 2001:* K článku W. J. H. Willemse. Archeologické rozhledy LIII, č. 3, 577–581.
- Jančo, M. 2008a:* Památková péče a archeologické dědictví České republiky. Záchrana, nebo ochrana? Veřejná archeologie II, 57–61.
- Jančo, M. 2008b:* Prezentace archeologických nálezů na místě samém. In: Archeologie a stavaři. Praha, 26–32.
- Jiráň, L. 2001:* Současný stav archeologické památkové péče v ČR a cesta k jejímu zdokonalení. Archeologické rozhledy LIII, č. 3, 581–583.
- Kalferstová, J. 2006a:* Ochrana archeologického dědictví. Zprávy památkové péče 66/2006, č. 2, 131–133.
- Kalferstová, J. 2006b:* Archeologické nálezy v rámci územního plánování. Zprávy památkové péče 66/2006, č. 2, 154–159.
- Militká, L. – Popelářová, P. 2013:* Státní archeologický seznam České republiky 2012 – nové možnosti online veřejného přístupu. Veřejná archeologie IV, 173–176.
- Nechvíle, M. 2014 v tisku:* Problematika ochrany a prezentace archeologických památek v Libereckém kraji, in: Sborník příspěvků žáků a přátel PhDr. Jiřího Kalfersta.
- Pourová, I. 2008:* Stavební legislativa v souvislosti s archeologickými nálezy. In: Archeologie a stavaři. Praha, 41–59.
- Sommer, P. 2001:* Komentář k článku W. J. H. Willemse. Archeologické rozhledy LIII, č. 3, 584–587.
- Varhaník, J. 2000:* K Úmluvě o ochraně archeologického dědictví Evropy. Archeologické rozhledy LII, č. 4, 706–708.
- Varhaník, J. 2001:* K uvádění obsahu Maltské úmluvy do praxe. Archeologické rozhledy LIII, č. 3, 588–591.

Willems, W. J. H. 2001: Současný vývoj archeologické památkové péče v Nizozemí a v Evropě.

Archeologické rozhledy LIII, č. 3, 564–575.

Zezula, M. 2006: Ochrana archeologického dědictví v historických jádrech měst Moravskoslezského kraje a její perspektivy. Zprávy památkové péče 66/2006, č. 2, 127–130.

SUMMARY

ARCHAEOLOGY AND PUBLIC ADMINISTRATION EXEMPLIFIED BY THE REGIONAL AUTHORITY OF THE LIBEREC REGION

The article deals with the relationship between public administration and archaeology, using the particular example of the agendas entrusted to the regional authorities. The Regional Authority of the Liberec Region was chosen as the sample, namely the Section of Culture, Conservation and Tourism, which is also responsible for the area of archaeology. Detailed attention is paid to the individual activities, which can in essence be divided between delegated activities and independent activities. Delegated activities of bodies of local administration are taken to mean that the contents of state administration is to a certain extent transferred (delegated) onto bodies of local administration. It is thus a sum of obligations and authorizations that are exercised in this case by the regional authority on behalf of the state. This area concerns predominantly methodological activities, issuing standpoints within the process of declaring an object a cultural monument, issuing opinions regarding local planning documentation, the payment of rewards for discoveries, or imposing sanctions. Another important area of these obligations and authorizations is the analysis of the current state of affairs, including the identification of the most significant legislative weaknesses. Independent activities differ between individual regions. In the Liberec Region, emphasis is put, among other things, on working with the general public, and on providing stable financial support to the area of archaeology. In the conclusion, it is pointed out that, within the context of public administration in the Czech Republic, regional authorities operate without major problems, which also applies to the area of care for archaeological cultural heritage.

MGR. MARTIN NECHVÍLE
KRAJSKÝ ÚŘAD LIBERECKÉHO KRAJE
ODBOR KULTURY, PAMÁTKOVÉ PÉČE A CESTOVNÍHO RUCHU
MARTIN.NECHVILE@KRAJ-LBC.CZ